

Sten

Hur gör jag?

- Att göra ett nytt röse är enkelt, lägg bara upp stenar i en hög. Men se till att stenarna är någorlunda fria från jord.
- Du kan också göra en mur av stenar. Tänk på att den ska vara kallmurad, det vill säga att den inte ska ha murbruk mellan stenarna.
- Det är viktigt att stenen blir solbelyst. Røj bort uppslag av lövsly och buskar speciellt på den södra sidan.
- Spara däremot gärna blommande buskar och buskar som får nötter eller bär.
- Några enstaka träd som kommer upp kan du hamla. Spara gärna gamla hamlade träd.
- Stenar som har fallit ned från muren eller röset bör läggas tillbaka.
- Dumpa inte jord eller andra massor på eller i närheten av röset eller muren.

Vilka arter hittar jag här?

Miljön kring stenmurar är ofta torr, ljus och varm. Stenarna lagrar värme, det utnyttjar ödlor och ormar som kan ligga där och samla värme de första lite kyliga vårdagarna. Även många småkryp utnyttjar stenarnas värme. Det är inte ovanligt att du ser fjärilar sitta på en sten för att vila och sola. På vintern är stenmurar och rösen en viktig övervintningsplats för till exempel landsnäckor, vattensalamandrar och ödlor. Här växer även många olika ljuskrävande arter av lavar.

Miljön närmast stenvuren eller röset blir oftast lite mindre betad eller brukad än övriga landskapet. Här kan växter som inte tål så högt betestryck överleva och den artrika växtligheten bidrar till att fler insekter som till exempel fjärilar trivs här. Detta gynnar många fågelarter som också använder stenpartier som boplats och utsiktspunkt. På våren kan du se stenskvättan sitta på toppen av ett röse och sjunga för att markera revir. Om buskarna som finns här har blommor eller bär är det ännu bättre för insekter och fåglar.

Odlingsrösen kan ha en mycket hög ålder genom att de kontinuerligt har brukats. I vissa områden finns system av röjningsrösen som har stort kulturhistoriskt värde. Det förekommer också att gravrösen har omvandlats till odlingsrösen.

Tänk på att gamla och nygjorda stenmurar och rösen i odlingslandskapet är skyddade av det generella biotopskyddet. Kontakta Länsstyrelsen så får du veta mer vad som gäller.

Makaonfjärilen och andra småkryp värmer sig gärna på stenmurar och rösen.

Stenskvätta hittar du lättast på en stenmur eller ett röse.

Länsstyrelsen Västmanland, november 2021 Foto: Karin Sandberg, Stefan Lundell och Ulrika Mogren